

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

200801596-33
K1/ERTH 312

Ørsta kommune. Søknad om løyve til å etablere Svartevatna som vasskjelde for Vartdal vassverk. Offentleg ettersyn.

Vi viser til Dykkar oversending og synfaring med representantar frå kommunen 07.09.10.

Bakgrunn

Vartdal vassverk har i brev av 17.06.10 søkt om å etablere Svartevatna som permanent naudvasskjelde.

Vartdal vassverk får vatnet sitt frå utløpet av Tussa kraft sin kraftstasjon ved Fosshola og overløp frå elva ved Risaskarvatnet (kote 518). Dette vatnet er regulert av Tussa kraft. I 2001 oppstod det akutt vassmangel og vassverket fekk mellombels løyve til å tappe ned Svartevatna (kote 617) med inntil 3 m.

Kommunen opplyste i brev til NVE av 12.03.08 at dei hadde fått melding om at det framleis gjekk føre seg nedtapping og at tidlegare vilkår ikkje var oppfølgt. Også tidlegare har både kommunen og fylkesmannen fått meldingar om at det går føre seg ureglementert nedtapping. Vartdal vassverk søkte 16.02.10 om nok eit tidsavgrensa løyve til å tappe ned Svartevatna med inntil 3 m. Bakgrunnen var svært lite tilsig til Risaskarvatnet over lang tid. NVE gav mellombels løyve til senking av vatnet fram til 15.05.10.

Vurdering

Under synfaringa 07.09.10 konstaterte vi at det er ein liten høgdeforskjell (om lag 1,5 m) mellom dei to Svartevatna og at det går ein bekk frå det sørlegaste til det nordlegaste vatnet (lokalt kalla heimste eller nedre Svartevatnet). Røyret som er brukt til nedtapping ligg i nedre Svartevatnet. Det bør derfor presiserast både ved behandling av søknaden og ved eit eventuelt løyve at nedtappinga berre gjeld det nedre Svartevatnet.

Det er til tider vassmangel til Vartdal vassverk. Vassressursane er avgrensa og skal nyttast til ei rekkje formål, m.a. vassforsyning, kraftproduksjon, settefiskanlegg og industri. I vår uttale til søknad om mellombels løyve sist vinter peika vi m.a. på at "det er ikkje tilfredstillande at ein ved gjentekne høve skal ta i bruk Svartevatna utan at dette har vore handsama på vanleg måte. Ved førre løyve til nedtapping i 2001 vart det sett krav om at det skulle utarbeidast ein beredskapsplan som ivaretek omsynet til ei sikker vassforsyning. Vi kjenner ikkje til at ein slik plan er utarbeidd." Vi aksepterte likevel

søknaden som eit mellombels “naudtiltak”, men bad om at det vart ført kontroll med at nedtappingsperioden vart så kort som mogleg og at det vart rydda opp etter at tiltaket vart avslutta.

Biologisk mangfald

Vi kjenner ikkje til særskilte naturfaglege registreringar som vil bli rørt ved det omsøkte tiltaket. Synfaringa avdekka heller ikkje ny informasjon som skulle tilseie at tiltaket vil ha vesentlege verknader på biologisk mangfald i området.

Det skal vere ein aurebestand i vatnet. Vi kjenner ikkje dei lokale tilhøva, men ei mogleg tørrelgging og tilfrysing av gyteområdet vil neppe verke positivt på bestanden.

Landskap og friluftsliv

Nedre Svartevatnet er langgrunt på store deler av nord- og austsida. Ei senking av vatnet med inntil 3 m vil føre til tørrelgging av relativt store strandareal i dette området og redusere arealet på vatnet betydeleg. På vestsida stupar fjellet bratt ned i vatnet. Nedtappinga vil kunne skape ei markert erosjonssone.

Om ei nedtapping av dette vatnet kan få følgjer for vasstanden i det øvre Svartevatnet er ikkje nærare utgreidd.

Området ligg innanfor eit større nasjonalt turområde (Ørsta alpane). Det går turstig forbi Svartevatna, sjølv om hovudferdslo i området kanskje er noko lenger mot aust (Skorgedalen). Ei maksimal nedtapping av nedre Svartevatnet vil landskapsmessig vere klart negativt og redusere opplevingsverdien av området dersom dette skjer i barmarksesongen.

Inngrepsfrie naturområde (INON)

Ei regulering av Svartevatna vil påverke eit prioritert inngrepsfritt naturområde (jfr., Fylkesdelplan for inngrepsfrie naturområde i Møre og Romsdal). Vi ber NVE om å ta omsyn til dette ved vurdering av søknaden.

Landbruk

Området rundt Svartevatna er eit viktig beiteområdet for sau. Dersom vatnet er nedtappa i beitesesongen kan det føre til uønska risiko for beitedyr som ferdast langs deler av vatnet, særleg i dei brattaste partia.

Vasshushald

Søknaden gjeld etablering av vatnet som permanent naudvasskjelde. Det er som nemnt gitt løyve til mellombels nedtapping to gonger, men det har slik vi forstår ikkje vore ført kontroll med dette. Av lokalkjente i området blir det hevda at det har vore tappa ut over godkjent løyve, utan at vi kan gå god for at det er riktig.

Av oversendinga går det fram at dette ikkje er ein generell søknad om uttak av vatn frå vassdraget. Korleis ein har tenkt å kontrollere/rapportere at den framtidige bruken av nedre Svartevatnet *kun* er i naudsituasjonar er ikkje nærare omtalt. Søknaden viser derimot til den positive effekten dette ekstra vassvolumet kan ha for kraftverket og at det også må kunne sjåast i samanheng med framtidig utviding av settefiskanlegget. Det er derfor grunn til å tru at uttaket i nedre Svartevatnet etter kvart kan bli hyppigare enn det har vore til no.

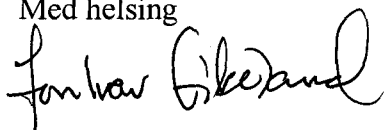
Det er lite tvil om at vassverket ved enkelte høve kan trenge ekstra vatn. I følge søknaden gjeld dette likevel berre i ekstreme tørrperiodar, slik det er opplyst ca. ein gong i ti-året (2001 og 2010). Eit godt hushald av eksisterande vatn må vere eit krav før ein går inn i nye vasskjelder. Under synfaringa la vi merke til ein mogleg vasslekkasje frå vassrøyret om lag 500 m nedanfor vassverket, med eit tydeleg oppkome av vatn på beitemarka.

Konklusjon

Vi viser til merknadene over. Fylkesmannen vil, på visse vilkår, ikkje gå imot at ein kan nytte nedre Svartevatnet som naudvasskjelde når det er absolutt påkravd:

- Det må i tilfelle stillast klare krav til at dette er i forhold til situasjonen slik den er i dag og at det ikkje skal dekkje vassbehovet ved vidare utviding av industriverksemdar, setjefiskanlegg eller auka produksjon i kraftverket. Dersom dette er tilfelle må det finnast andre løysingar for å dekkje vassbehovet i området.
- Nauduttak må varslast (til kommune og grunneigarar) og rapporterast.
- Ein må unngå uttak i sommarhalvåret (særleg beitesesongen).
- For å minske trongen for ekstra uttak av vatn bør det stillast krav til at eventuelle lekkasjar i vassleidning og/eller dam er utbetra.

Med helsing

Jon Ivar Eikeland (e.f.)
seksjonssjef

Lars Kringstad
overingeniør

Kopi:

Ørsta kommune
Møre og Romsdal fylkeskommune